

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Marie Součkové v právní věci **žalobkyně: T. H.,** zastoupené Mgr. Zdeňkem Honzíkem, advokátem se sídlem Plzeň, Plynární 6, proti **žalovanému Ministerstvu vnitra, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3,** o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně č. j. 56 Az 84/2003 – 28 ze dne 26. 2. 2004,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Včas podanou kasační stížností napadla žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) nadepsaný rozsudek Krajského soudu v Brně, kterým byla zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí žalovaného č. j. OAM-931/LE-PA03-PA03-2003 ze dne 27. 8. 2003. Tímto správním rozhodnutím byla žádost stěžovatelky o azyl zamítnuta jako zjevně nedůvodná ve smyslu § 16 odst. 1 písm. k) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (azylový zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „azylový zákon“ nebo „ZA“), neboť stěžovatelka tuto žádost podala s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění nebo vydání k trestnímu stíhání do ciziny, ačkoliv mohla požádat o udělení azylu dříve. Podle soudu se žalovaný podmínkami pro zamítnutí žádosti podle § 16 odst. 1 písm. k) ZA podrobně zabýval, přičemž vycházel z výpovědí samotné stěžovatelky. Stěžovatelka ve správním řízení sama prohlásila, že si uvědomuje, že po uplynutí

platnosti 90ti denního víza na pozvání pobývala v České republice nelegálně. Skutečnosti, které stěžovatelka uvedla ve své žádosti o azyl, jí byly známy již dříve a v podání žádosti jí v této době nebránily žádné objektivní okolnosti. Soud měl za prokázané, že jí bylo dne 8. 7. 2003 uloženo správní vyhoštění z území České republiky, a to proto, že od 13. 12. 2002 pobývá na území České republiky neoprávněně, bez platného cestovního dokladu, jehož ztrátu nikam nenahlásila. Jestliže navíc stěžovatelka sama prohlásila, že důvodem její žádosti o azyl je snaha vyhnout se správnímu vyhoštění, je třeba považovat podmínky podle § 16 odst. 1 písm. k) ZA za splněné. Soud navíc poukázal na smysl institutu azylu, kterým je poskytnout ochranu tomu, kdo je pronásledován nebo cítí obavu z pronásledování z azylově relevantních důvodů, resp. tomu, kdo prchaje ze své vlasti před výkonem státní moci, sám jako oběť bezpráví žádá o ochranu jinde. K tomu je však podle soudu třeba, aby taková osoba byla reálným nositelem určitého politického nebo náboženského přesvědčení a že původ jejích obav je v reálně probíhající persekuci ze strany státu. Soud rovněž upozornil, že právo pobývat na území cizího státu není možno kvalifikovat jako základní lidské právo a že je naopak svrchovaným právem každého suverénního státu rozhodovat o povolení vstupu cizích státních příslušníků na své území. Podle krajského soudu žalovaný pochybil, jestliže současně se zamítnutím žádosti stěžovatelky o azyl posuzoval důvody pro udělení azylu podle § 13 a § 14 ZA a výrokem se o nich vyjadřoval. Vzhledem k tomu, že toto posuzování se může uskutečnit pouze tehdy, nejsou-li zjištěny důvody pro udělení azylu podle § 12 ZA, které však v případě zamítnutí žádosti o azyl podle § 16 ZA zjišťovány nejsou, dostaly se, podle krajského soudu, výrok o zamítnutí žádosti o azyl podle § 16 ZA do logického rozporu s výroky o neudělení azylu podle § 13 a § 14 ZA. Vzhledem k těmto skutečnostem krajský soud v souladu s § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Stěžovatelka za důvod své kasační stížnosti označila důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., tedy vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, resp. že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, měl napadené rozhodnutí zrušit. Uvedený důvod stěžovatelka specifikuje následujícím způsobem: správní orgán podle ní neučinil jediné šetření, nezjistil jediný poznatek o skutečnosti, který by její tvrzení vyvracel nebo zpochybňoval. Žalovaný měl totiž bez jakýchkoliv konkrétností dovodit, že žádostí o udělení azylu se stěžovatelka snažila vyhnout správnímu vyhoštění z důvodů, že na území České republiky pobývala bez platného povolení. Stěžovatelka dodává, že svou žádostí se snažila celou kauzu legalizovat a dosáhnout tak udělení azylu z humanitárního důvodu. Podle stěžovatelky ve spisovém materiálu absentují veškeré skutečnosti, které mají zásadní vliv na objektivní rozhodování soudu, když tyto zde ani pro nečinnost správního orgánu v tomto směru být nemohou. Má tedy jít „o neobjektivní posouzení shromážděných podkladů“. V průběhu řízení před soudem tak podle stěžovatelka mohlo dojít k nesprávnému pohledu na danou problematiku, a tím i nesprávnému vyvození závěrů. Z uvedených důvodů stěžovatelka navrhla Nejvyššímu správnímu soudu, aby kasační stížností napadený rozsudek Krajského soudu v Brně zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Zároveň požádala o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, neboť jinak by mohlo dojít k závažnému poškození jejích práv a současně by byla ohrožena i na životě.

Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že žádost o udělení azylu byla stěžovatelkou podána dne 29. 7. 2003 a pohovor k žádosti o udělení azylu na území České republiky byl se stěžovatelkou proveden dne 15. 8. 2003. Pohovor byl veden v ruském jazyce

za přítomnosti tlumočníka. V žádosti o udělení azylu stěžovatelka za její důvod označila skutečnost, že se chce provdat v České republice, neboť zde má přítele, kterého si měla vzít. Měli už domluvené datum svatby, ale zadržela ji policie. Na Ukrajině bydlí v domě, který je po povodních podmáčený a těžko obyvatelný. V České republice je od listopadu 2002, pobývala ze na turistické vízum s platností 90 dnů. V České republice si chtěla najít práci, vydělat peníze a vrátit se na Ukrajinu. Pro případ návratu do vlasti má obavu, že jí „spadne dům na hlavu“. Uvedené důvody stěžovatelka rozvedla v rámci pohovoru. Uvedla, že v oblasti, kde na Ukrajině žije, není žádná práce, práci si snažila najít asi u deseti firem, ale neúspěšně. V jiném místě si práci však nehledala, neboť je to složité. Úřady v její vlasti ji s hledáním práce nepomohly. Podle stěžovatelky je na Ukrajině mnoho lidí ve stejném postavení, což dává za vinu vládě a prezidentovi. Problémy s podmáčeným domem řešila tak, že její děti bydlí u jejích rodičů. Sama tak učinit nechtěla, neboť nechtěla překážet. V České republice si chtěla vydělat peníze na nový dům. Zopakovala, že důvodem žádosti o azyl je nemožnost žít na Ukrajině z příčin výše uvedených, jakož i to, že se seznámila s českým občanem a chtěla by tu zůstat. Stěžovatelka v průběhu pohovoru tedy potvrdila, že důvodem její žádosti o azyl byly důvody ekonomické a snaha o uzavření sňatku s českým občanem. V České republice žila v u. v C. a pracovala jako kuchařka. Po České republice se mohla volně pohybovat, nikdo ji neomezoval, do práce chodila sama. Policie ji dne 7. 7. 2003 zadržela proto, že neměla pas. Ten dala zprostředkovatelce, aby jí prodloužila propadlé vízum; pas jí však již nebyl vrácen, přičemž možná se tak stalo kvůli jejich vzájemné hádce. Po uběhnutí doby platnosti víza tedy stěžovatelka podle svých slov pobývala v České republice nelegálně. Věděla sice, že by pro práci v České republice potřebovala pracovní vízum, ale věděla rovněž i to, že když se její vízum prodlouží, mohla by v České republice zůstat a pracovat. Na vyřízení pracovního víza by potřebovala mnoho peněz. O azyl se rozhodla požádat až po svém umístění do Z. p. z. c. P., dříve podle svých slov o takové možnosti nevěděla; kromě vlastní nevědomosti jí však v dřívějším podání žádosti nebránil. Stěžovatelka v průběhu správního řízení rovněž potvrdila, že nikdy nebyla v zemi původu trestně stíhána, že nikdy neměla problémy s tamní policií nebo jinými státními orgány a že politického života se rovněž nezúčastnila.

Ve správním spise je založeno rovněž rozhodnutí Policie ČR, Oblastního ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie Plzeň č.j. SCPP-158/PL-OPK-6-2003 ze dne 8. 7. 2003, jímž bylo v souladu s § 124 odst. 1 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“ nebo „ZPC“) rozhodnuto o zajištění stěžovatelky. Podle odůvodnění tohoto rozhodnutí bylo dne 8. 7. 2003 se stěžovatelkou zahájeno řízení o správním vyhoštění podle § 118 odst. 1 ZPC. V odůvodnění uvedeného rozhodnutí jsou popsány rovněž skutečnosti, které odůvodňují jak rozhodnutí o zahájení řízení o správním vyhoštění, tak rozhodnutí o zajištění stěžovatelky.

Podle § 16 odst. 1 písm. k) ZA se žádost o udělení azylu zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel podal žádost o udělení azylu s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění, vydání nebo předání k trestnímu stíhání do ciziny, ačkoliv mohl požádat o udělení azylu dříve.

Nejvyšší správní soud přezkoumal rozhodnutí žalovaného pohledu důvodu uplatněného stěžovatelkou v její kasační stížnosti, přezkoumal důvodnost jednotlivých námitek, avšak shledal, že kasační stížnost stěžovatelky není důvodná.

Stěžovatelka vytýká soudu, že měl zrušit rozhodnutí správního orgánu pro jeho procesní pochybení. Při specifikaci procesních pochybení, jichž se měl správní orgán v jejím případě dopustit, si však stěžovatelka v kasační stížnosti přinejmenším částečně odporuje. Na straně jedné uvádí, že ve spise absentují jakékoliv skutečnosti, jež by byly podkladem pro rozhodnutí, na straně druhé však existenci takových podkladů implicitně připouští, když naopak namítá, že správní orgán se dopustil neobjektivního posouzení shromážděných podkladů. V takové situaci tedy nezbylo Nejvyššímu správnímu soudu než přezkoumat, zda správní orgán měl dostatek podkladů pro vydání rozhodnutí, jímž žádost stěžovatelky o udělení azylu zamítl jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. k) ZA, a zda tyto podklady byly řádně vyhodnoceny.

Aby žalovaný mohl přijmout rozhodnutí ve smyslu § 16 odst. 1 písm. k) ZA, musí být ve správním řízení uspokojivým způsobem prokázáno, že žadatel se žádostí o udělení azylu snaží odvrátit nebezpečí správního vyhoštění, vydání nebo předání k trestnímu stíhání do ciziny a zároveň že žadatel měl možnost požádat o udělení azylu již dříve. Vydání rozhodnutí ve smyslu cit. ustanovení je pak možné pouze ve lhůtě 30ti dnů od zahájení správního řízení ve smyslu § 16 odst. 2 ZA; protože Nejvyšší správní soud ze spisu ověřil, že tato lhůta byla správním orgánem v daném případě dodržena, mohl od této podmínky v dalších úvahách abstrahovat.

Ve správním spise je založeno výše označené rozhodnutí Policie České republiky, z nějž vyplývá, že se stěžovatelkou bylo dne 8. 7. 2003 zahájeno správní řízení o vyhoštění ve smyslu § 118 odst. 1 ZPC. Sama stěžovatelka ve správním řízení prohlásila, že byla zadržena policií, neboť se na území České republiky zdržovala neoprávněně a že tento neoprávněný pobyt trval několik měsíců. Stěžovatelka ve správním řízení jasně deklarovala, že žádostí o udělení azylu se snaží zlegalizovat svůj pobyt v České republice. Nejvyšší správní soud má za prokázané, že stěžovatelka podala žádost o azyl proto, aby mohla v České republice i nadále pobývat, pracovat, vydělávat peníze a žít se svým českým přítelem, za kterého se hodlá provdat. Tyto plány stěžovatelky byly hrozícím správním vyhoštěním ze země zásadně ohroženy. Nejvyšší správní soud tedy dovodil, že žalovaný měl již ve správním řízení dostatek podkladů pro ověření existence prvého předpokladu pro přijetí napadeného rozhodnutí, když tímto podkladem byly předně výpovědi samotné stěžovatelky a výše označené rozhodnutí Policie České republiky. Tyto podklady pak správní orgán správně vyhodnotil tak, že prokazují, že stěžovatelka podala žádost o azyl za účelem odvrácení nepříznivých důsledků hrozícího vyhoštění z území České republiky.

Pokud jde o předpoklad druhý, který musí být splněn paralelně, tj. existenci možnosti podat žádost o azyl již dříve, má Nejvyšší správní soud za to, že ve správním spise jsou obsaženy podklady, které dostatečně prokazují i jeho splnění. Jedná se předně o samotné tvrzení stěžovatelky, která ve správním řízení uvedla, že do České republiky přijela již v listopadu roku 2002, tedy osm měsíců před podáním žádosti o azyl. Z povahy důvodů, kterými svou žádost o azyl podepřela (tj. mimo jiné ekonomické důvody, potřeba vydělat peníze na nový dům), pak je soud v souladu s krajským soudem přesvědčen, že v mezidobí od vstupu na území České republiky do podání žádosti o azyl nemohlo dojít k jejich změně a stěžovatelka o nich věděla po celou dobu svého pobytu v České republice. Měla tedy možnost podat žádost o azyl již po příchodu do České republiky, a pokud by ze země původu odešla z důvodů azylově relevantních (tj. z důvodů uvedených v § 12 ZA), jistě by tak učinila. Nejvyšší správní soud v této souvislosti uvádí, že neobstojí případný argument stěžovatelky, že o možnosti podat žádost o azyl po svém příchodu do České republiky nevěděla. Tímto tvrzením, jež stěžovatelka uvedla ve správním řízení, je totiž na straně jedné nepřímo

potvrzena neexistence azylově relevantních důvodů v jejím případě, neboť stěžovatelka tím de facto uvádí, že do České republiky nepřišla hledat ochranu před pronásledováním z důvodů uvedených v § 12 ZA, resp. z důvodu vlastního důvodného strachu z takového pronásledování. Na straně druhé Nejvyšší správní soud poukazuje na to, že podmínkou aplikace § 16 odst. 1 písm. k) ZA je objektivní možnost dřívějšího podání žádosti o azyl, nikoliv subjektivní znalost existence takové možnosti. I kdyby tedy stěžovatelka v daném případě o možnosti podat žádost o azyl po svém příchodu do země nevěděla, taková skutečnost by v situaci, kdy o azyl požádala až osm měsíců po tomto příchodu a v okamžiku, kdy s ní bylo zahájeno řízení o správním vyhoštění, aplikaci § 16 odst. 1 písm. k) ZA nebránilo. Stěžovatelka navíc ve správním řízení prohlásila, že jí nic nebránilo podat žádost o azyl již dříve, že se mohla po území České republiky volně pohybovat a že jí nikdo v tomto pohybu nebránil. Informace, jež jsou ve smyslu uvedeného rozhodné pro posouzení splnění druhého předpokladu vydání rozhodnutí o zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné ve smyslu § 16 odst. 1 písm. k) ZA jsou tedy ve správním spise obsaženy, jsou dostatečným podkladem pro toto rozhodnutí a byly ze strany správního orgánu správně vyhodnoceny.

K námitce stěžovatelky, podle níž žalovaný nezjišťoval další skutečnosti pro posouzení její žádosti o azyl, Nejvyšší správní soud poukazuje na to, že v případech, kdy správní orgán hodlá přijmout rozhodnutí podle § 16 odst. 1 písm. k) ZA, zjišťuje pouze naplnění podmínek pro vydání tohoto typu rozhodnutí. Jestliže jsou splněny podmínky pro vydání rozhodnutí o zamítnutí žádosti o azyl jako zjevně nedůvodné ve smyslu § 16 odst. 1 písm. k) ZA a pokud stěžovatelka navíc ani netvrdila důvody, pro něž lze azyl podle zákona udělit, nelze po žalovaném požadovat, aby prováděl rozsáhlá dokazování, kterými by nad rámec vlastních tvrzení stěžovatelky „dohledával“ v úvahu přicházející azylově relevantní důvody, pro něž stěžovatelka o azyl ve skutečnosti žádá, neboť v takovém případě mu cit. ustanovení přímo ukládá žádost jako zjevně nedůvodnou zamítnout.

Nejvyšší správní soud tedy neshledal, že by správní orgán při zjišťování skutkové podstaty pochybil, resp. porušil ustanovení o řízení před správním orgánem, když dospěl k závěru, že shromáždil dostatek podkladů pro vydání napadeného rozhodnutí a tyto podklady správně vyhodnotil. V situaci, kdy ke stejnému závěru dospěl v řízení o žalobě i krajský soud, nelze považovat námitku, jíž se stěžovatelka domáhá existence důvodu podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., za námitku důvodnou.

Nejvyšší správní soud se ztotožňuje se závěry krajského soudu ohledně nadbytečnosti úvah žalovaného o možnosti udělit azyl podle § 13 a § 14 ZA v situacích, kdy je žádost zamítána jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 ZA (srov. rovněž rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 2 Azs 47/2003 - 130 ze dne 4. 12. 2003, judikát publikovaný pod č. 244/2004 Sb. NSS). Poukazuje však zároveň na nepřesnost odůvodnění rozsudku krajského soudu, které vychází z předpokladu, že správní orgán o neudělení azylu podle § 13 a § 14 ZA rozhodl ve formě samostatných výroků svého správního rozhodnutí. Z přiloženého správního rozhodnutí pak Nejvyšší správní soud zjistil, že takové výroky v něm obsaženy nejsou a žalovaný se těmito otázkami zabýval pouze v odůvodnění svého rozhodnutí. Tato skutečnost sice představuje pochybení krajského soudu, tedy vadu řízení před soudem, která však není takového charakteru, aby měla za následek nezákonnost rozhodnutí o věci samé.

Nejvyšší správní soud s poukazem na výše uvedené tedy nezjistil naplnění řádně uplatněných důvodů kasační stížnosti, a proto kasační stížnost dle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Vzhledem k dikci § 78b odst. 1 ZA, podle něhož se cizinci, který předloží doklad o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku, udělí na žádost vízum za účelem strpění pobytu, nerozhodoval Nejvyšší správní soud samostatně o žádosti o přiznání odkladného účinku podané kasační stížnosti.

Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovaný správní orgán měl ve věci úspěch, nevznikly mu však náklady řízení o kasační stížnosti přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti. Soud mu proto náhradu nákladů řízení nepřiznal (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 20. dubna 2005

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu